

JAARVERSLAG 2022

STICHTING SPINOZA DEN HAAG

---

spinoza
DEN HAAG

Bestuur vanaf 1 november 2022 - onbezoldigd

voorzitter	Peter Jurgens
secretaris	Hanneke Besseling
penningmeester	Adriaan van Seters

Raad van Advies en Aanbeveling - onbezoldigd

Hester Bijl	rector magnificus Universiteit Leiden
Wiep van Bunge	hoogleraar filosofie, Erasmus Universiteit Rotterdam
Esther Didden	secretaris Vereniging Het Spinozahuis
Frank Majoor	voorzitter Stichting Joods Erfgoed Den Haag

Statuten, 4 september 2020

De stichting heeft ten doel:

- 1) in samenwerking met de gemeente Den Haag de filosoof Spinoza tot icoon maken van Den Haag, ter versterking van haar imago van internationale Stad van Vrede en Recht;
- 2) het gedachtegoed van Spinoza onder een breed en divers publiek verspreiden en daarmee onder meer zijn opvattingen over democratie, vrede, vrijheid en tolerantie te duiden en levend te houden;
- 3) de Vereniging Het Spinozahuis actief ondersteunen bij het ontwikkelen en realiseren van de Domus Spinozana als Biografisch Museum en Internationaal Spinoza lees- en studiecentrum;
- 4) het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk is.

Uit: brief burgemeester Jan van Zanen, 24 februari 2021

De stichting zet zich in om de filosoof Spinoza tot icoon te maken van Den Haag als internationale Stad van Vrede en Recht. Daarbij wordt zij gesteund door de gemeente Den Haag, zoals vastgelegd in de unaniem door de Haagse gemeenteraad aangenomen motie *'Geef Spinoza een prominente plek in Haags beleid'* d.d. 6 februari 2020. De aanpak van de stichting kent drie kernpunten, die ook de gemeente Den Haag onderschrijft:

1) Het versterken van het cultuurtoeristische aanbod rond Spinoza in Den Haag

Onder meer het ijveren voor de openstelling van Spinoza's woon-, werk- en sterfhuis als Internationaal Spinoza Centrum, met als doel om er tentoonstellingen, lezingen, cursussen, workshops, schoolexcursies en (inter-)nationale projecten te organiseren. Onderdeel van het Iconiseringsplan zal zijn het organiseren van culturele activiteiten en educatieve projecten, in samenwerking met Vereniging Het Spinozahuis en Haagse sociaal-culturele instellingen.

2) Het verbinden van de naam Spinoza aan de stad

Het verbinden van Spinoza aan Den Haag kan ook door naamgeving van onder meer openbare objecten of organisaties. Dit is een manier waarop de naam Spinoza een rol kan krijgen in het dagelijks leven van bewoners en bezoekers. Daartoe gaat de stichting in gesprek met ontwikkelaars en andere organisaties.

3) Marketing

Om Spinoza en het aanbod rond Spinoza bekender te maken, wordt dit onder meer ontsloten op Denhaag.com. In de communicatie wordt de naam Spinoza gelinkt aan het thema Vrede, Recht en Vrijheid, passend bij de stad.

Voorwoord voorzitter

Na het succesvolle opbouwjaar 2021 volgde een intensief vervolgjaar in 2022. De situatie van de beperkende corona-maatregelen was voorbij, dus alle contacten met bestaande en nieuwe partners konden vrijelijk plaatsvinden. Ook dit jaar werd ingezet om Spinoza's gedachtegoed te delen met zoveel mogelijk inwoners en bezoekers van Den Haag.

Van maart tot en met september werden introductiecurssussen aangeboden die zich richtten op een breed publiek van diverse leeftijden. Alle cursussen waren volgeboekt, waaruit blijkt dat er grote behoefte bestaat om meer kennis van Spinoza's denken en leven te vergaren.

In september en oktober vond in diverse wijkbibliotheken en buurthuizen een groot aantal gespreks-bijeenkomsten plaats over leven en werk van Spinoza. De deelnemers kwamen drie keer bij elkaar om gezamenlijk teksten van Spinoza te lezen en te bespreken. Met opvallend gemak en veel enthousiasme werden tal van links gelegd met het eigen leven, de eigen kijk op de wereld en de relatie met anderen.

De opbouw van de Spinoza Oktobermaand vroeg veel voorbereiding. Het activiteitenprogramma werd samengesteld met een netwerk van erfgoedpartners, kunstinstellingen en sociaal-culturele instellingen. Zij boden activiteiten aan met Spinoza gerelateerde onderwerpen. Editie 2022 droeg het thema '*Spinoza praktisch en actueel*', waarop kunstenaars, dichters, musici en Spinozakenners hun visie gaven. Twee vragen stonden daarbij centraal: 'Wat kunnen Spinoza's ideeën betekenen voor ons, moderne burgers, in het hier en nu?' en 'Hoe kan kunst helpen bij de verduidelijking en invoelbaarheid van Spinoza's gedachtegoed?'.

Voorzitter Jeroen Vervliet trad per 1 november af vanwege een nieuwe beroepsfunctie in het buitenland. Per zelfde datum nam ondergetekende het voorzitterschap over, waarmee de bezetting van het dagelijks bestuur compleet bleef. In diezelfde periode werd ook afscheid genomen van bestuursleden Robin Lutz, Dirk Noordman en Anne Woodward. Het bestuur dankt de afgetreden leden voor hun kennis, inzet en toewijding tijdens de eerste twee jaar van het bestaan van de Stichting.

De maanden november en december zijn benut om nieuwe contacten te leggen met het oog op verdere verdieping van de evenementen en de iconisering van Spinoza voor Den Haag, internationale Stad van Vrede en Recht. Daartoe zijn onder meer gesprekken gevoerd met de gemeente Den Haag en met de Stichting Domus Spinozana Foundation die zich sterk maakt om het Haagse Spinozahuis open te stellen als internationaal studie- en cultuurcentrum. Een open Domus Spinozana zal een verrijking zijn voor de cultuurbeleving in het Spinozakwartier en voor de profilering van Den Haag als kennis- en museumstad.

Peter Jurgens,
voorzitter

Den Haag, februari 2023

Spinoza Oktobermaand 2022 - programmapartners en financiële partners

De programmering van de activiteiten kwam tot stand dankzij de inspanning van tal van inspirerende partners in Centrum Den Haag en in het Spinozakwartier. Bij deze editie was het van belang om ook mensen met een migratieachtergrond bij het proces te betrekken.

Speciale dank gaat uit naar de sprekers die hun specialistische kennis met zovelen hebben willen delen. Vermeldenswaard is de samenwerking met de Stichting Domus Spinozana Foundation, waardoor gedurende de gehele maand de historische voorkamer van het Spinozahuis (Domus Spinozana) voor het publiek kon worden opengesteld.

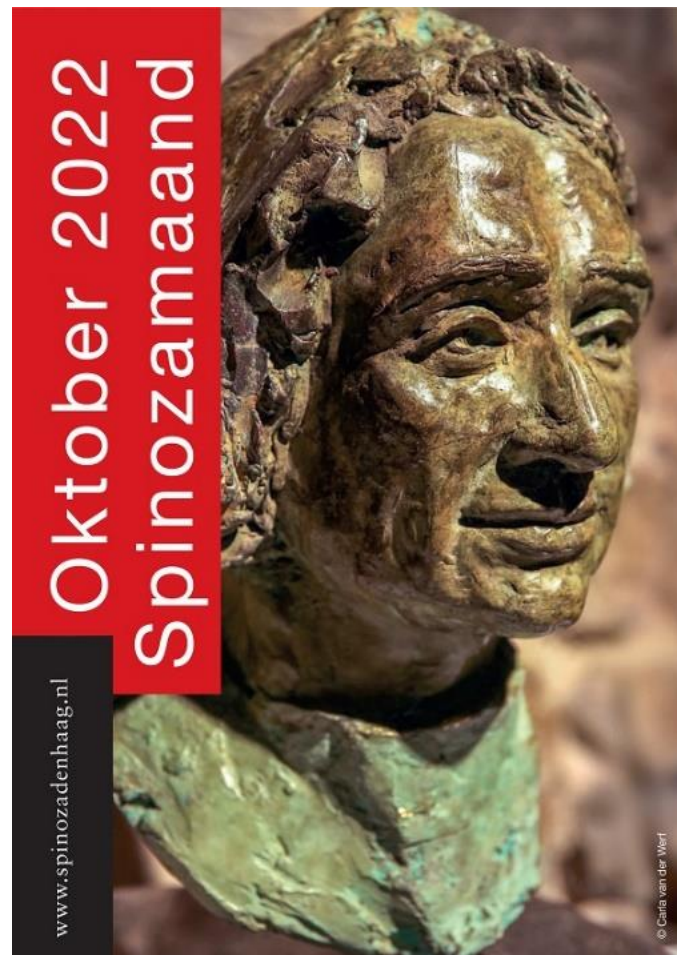
Programmapartners

- Stichting Filosofie in Den Haag
- Humanistisch Verbond Haaglanden
- Vereniging voor Wijsbegeerte Den Haag
- Stichting Domus Spinozana Foundation
- Centrale Bibliotheek Den Haag
- Pulchri Studio
- Haagse Kunstkring
- Het Koorenhuis en Stichting Harlekijn Theater Producties
- Muziekcentrum Musicon en het Haagse Spinoza Jazz Orkest
- Stichting StadsOase Spinozahof
- Wijkorganisatie Het Oude Centrum
- Stichting Gilde Den Haag
- Stichting De Ooievaart

Met de meeste programmapartners werd de werkperiode afgesloten met een evaluatiegesprek, waarbij zij aangaven ook te willen deelnemen aan de Spinoza Oktobermaand 2023. Daarnaast leverde editie 2022 ook nieuwe contacten op voor participatie bij editie 2023.

Financiële partners

De Spinoza Oktobermaand 2022 werd financieel mogelijk gemaakt dankzij de steun van de Gemeente Den Haag, Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid-Holland, Rabobank en de Gravin Van Bylandt Stichting.

Spinoza Oktobermaand 2022 - programma met activiteiten en locaties

- . **Open Domus:** alle middagen van de maand was de voorkamer van het Spinozahuis opengesteld;
- . **StadsOase Spinozahof:** bijeenkomst met natuurfilosofische beschouwing van Joris Wijsmuller, directeur Duurzaam Den Haag en Klimaatfonds;
- . Tentoonstellingen 'Spinoza en de Kunst van het Geluk I en II', programmeur Anne Woodward in samenwerking met Pulchri Studio en Haagse Kunstkring;
- . Ronde Tafelgesprek, **Pulchri Studio:** Wiep van Bunge, Jeroen Bartels, Robin Lutz en Carla van der Werf;
- . Spinoza Plaza, **Haagse Kunstkring:** podium voor kunstenaars, dichters, acteurs, zangers, videomakers;
- . 'Durf te denken! Suite', **Musicon:** Jazz & Filosofie concertavond met het Haagse Spinoza Jazz Orkest;
- . 'Spinoza en de Humanisten', **Grand Café Utopie:** studiedag met filosoof Maarten van Buuren;
- . 'Hoe Stoïcijns is Spinoza?', **Hotel Babylon:** lezing van filosoof Dennis de Gruijter;
- . 'Spinoza en het Rampjaar 1672', **Centrale Bibliotheek:** lezing van historicus Luc Panhuysen;
- . 'Lof der Rede', **Koorenhuis:** muziektheater met pleidooi om te leven met de rede, het gezonde verstand;
- . 'Medea', Pulchri Studio: voordrachten van teksten uit de tragedies van Euripides en Seneca, omlijst door muziek van Bach. Met acteurs Piet van der Pas en Anita Poolman en met Miriam Kirby, cello.
- . 'Spinoza Bolleboos', Haagse Kunstkring: interactieve familievoorstelling voor kinderen vanaf 8 jaar;
- . 'Spinoza Uitgedaagd', **Zaal 3:** vraagstelling 'Mag Spinoza in het licht van Hugo de Groot een filosoof van Vrede en Recht genoemd worden?'. Debat met Henk Nellen, Wiep van Bunge en Jeroen Vervliet;
- . 'Ontmoetingen met stadgenoot Spinoza', **buurtcentra en wijkbibliotheken:** interactieve vertel- en schrijfworkshops onder begeleiding van Anita Poolman;
- . 'Eeuwigheid, plezier en gelukzaligheid', programmeur Anne Woodward in samenwerking met Pulchri Studio: klassiek kamermuziekconcert geïnspireerd op Spinoza's geluksleer;
- . **Stadswandeling** 'In de voetsporen van Spinoza' - partner: Stichting Gilde Den Haag;
- . **Grachtentocht** 'In het kielzog van Spinoza' - partners: De Ooievaart en Humanistisch Verbond Haaglanden.

Vooruitblik 2023

In 2023 vervolgt Stichting Spinoza Den Haag het realiseren van haar missie om het gedachtegoed van Spinoza onder een breed en divers publiek te verspreiden, aandacht te schenken aan zijn welgekozen langjarig verblijf in Den Haag en hem al doende tot icoon van de stad te maken. Daarbij worden drie strategische lijnen gevolgd:

- Evenementen: de jaarlijkse Spinoza Oktobermaand en enkele andere (twee)jaarlijkse evenementen.
- Educatie: creëren van basisbegrip over leven en werk van Spinoza bij PO- en VO-leerlingen in Haagse regio en introductiecurssussen en gespreksbijeenkomsten in wijk- en buurthuizen voor volwassenen.
- Spinoza naamgeving en informatieverstrekking.

De Stichting Spinoza Den Haag ziet zich als een netwerkorganisatie die intensief samenwerkt met de gemeente en een groot aantal instellingen op het gebied van cultuur, filosofie, kunst, erfgoed en sociale verbinding. De stichting ziet het als haar rol om te initiëren, inspireren, organiseren, coördineren en breed te communiceren.

In het bijzonder zal worden doorgedaan met het actief ondersteunen van de Vereniging Het Spinozahuis en de Stichting Domus Spinoza Foundation bij het ontwikkelen en realiseren van de Domus Spinozana als internationaal Spinoza studie- en ontmoetingscentrum.

Het is inspirerend om in 2023 ook nieuwe samenwerkingsverbanden aan te gaan waarbij publieksfilosofie nog meer verbonden zal zijn met actuele thema's, zoals onder meer duurzaamheid, klimaat en intercultureel burgerschap.

Dit jaar zal ook uitwerking worden gegeven aan een inmiddels breed gedragen idee om 2027 tot Spinozajaar te maken. Het is dan 350 geleden dat Nederlands grootste en internationaal vermaarde filosoof in Den Haag overleed, na daar zeven jaar te hebben gewoond en gewerkt en zijn levenswerk *Ethica* te hebben voltooid. Tezamen met de gemeente, ondernemers en tal van (sociaal-)culturele, filosofische en educatieve instellingen zal uitgebreid aandacht worden geschonken aan Spinoza's leven en werk, de actualiteitswaarde daarvan en zijn sterke verbinding met de stad. Stadsbreed zullen evenementen zich richten op bewoners, expats en bezoekers uit binnen- en buitenland. Het jaarprogramma ondersteunt de identiteit van Den Haag als internationale Stad van Vrede en Recht.

FILOSOOF VAN VREDE EN RECHT

Stichting Spinoza Den Haag | www.spinozadenhaag.nl | info@spinozadenhaag.nl | Den Haag, maart 2023